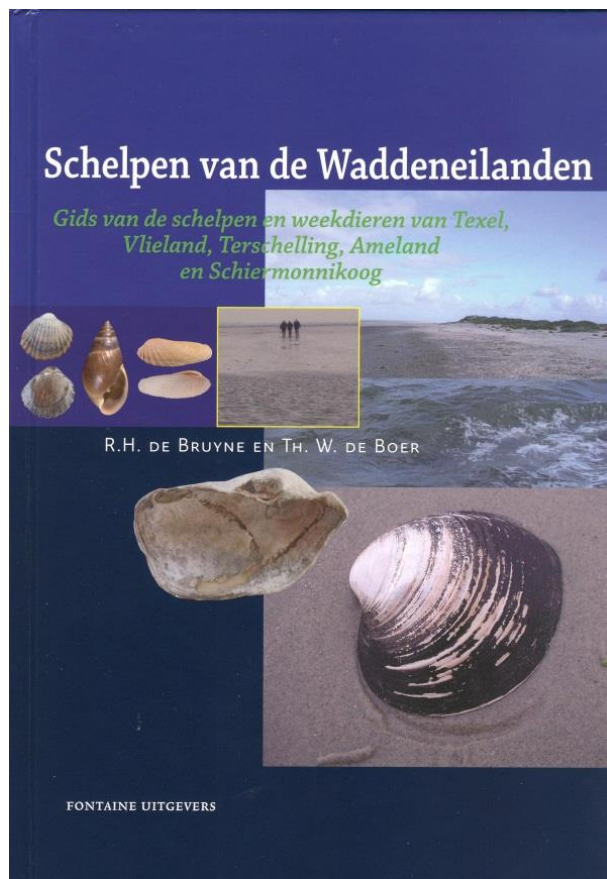

Nieuw in de Jan Verwey Bibliotheek

Jelle van Dijk

R.H. de Bruyne & Th.W. de Boer 2008. **Schelpen van de Waddeneilanden**. Fontaine Uitgevers, 's-Graveland. 360 p. Prijs (ramsj) € 12,50.

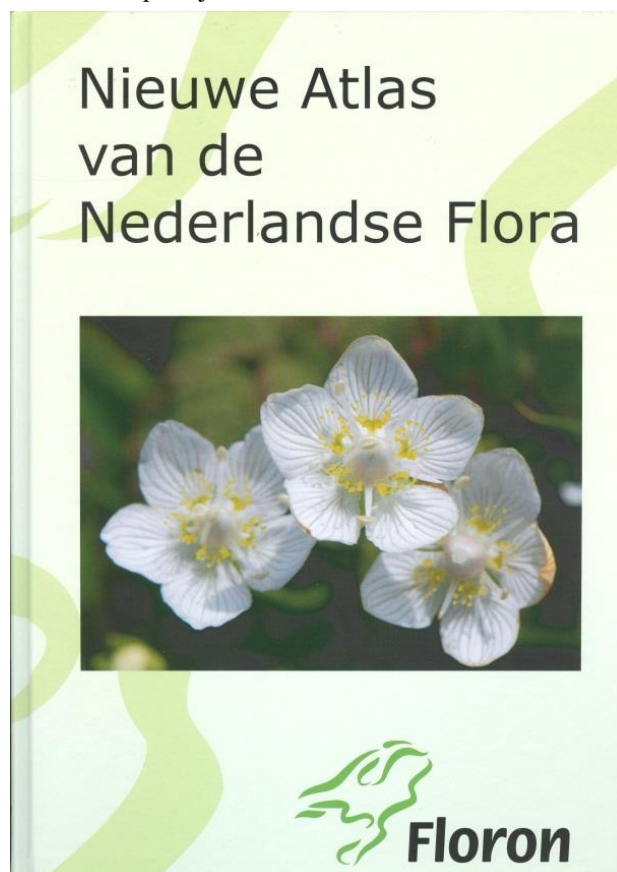
Een bezoek aan een waddeneiland zonder een strandwandeling is welhaast ondenkbaar. Let je daarbij ook een beetje op de schelpen, dan valt direct op dat er meestal veel minder schelpen liggen dan op het Noordwijkse strand. Vooral de zeer brede stranden van de oostelijke eilanden zijn nogal eens opvallend 'leeg'. Toch weten veel bezoekers dat op die stranden soms een opvallend grote en stevige schelp te vinden is: de Noordkromp. Met name Schiermonnikoog staat er om bekend.

Denk nu niet dat dit boek vooral aandacht heeft voor typische soorten als de Noordkromp, en de Noorse hartschelp. Alle schelpen van het waddengebied, en daarmee ook vrijwel alle schelpen van de Hollandse kust, komen uitgebreid aan bod met fraaie foto's, goede tekeningen, gedetailleerde beschrijvingen en uitgebreide informatie over de verspreiding. Ook de mollusken die in de Waddenzee leven worden uitvoerig besproken. Behalve tweekleppigen en slakken komen ook de inktvissen aan bod.

In een kort hoofdstuk worden de verschillen per eiland aangestipt. Daarin noemen de schrijvers ook het onderzoek van Professor Lever van de Vrije Universiteit naar de 'sorterende werking der zee'. Die paar zinnen

doen mij terugdenken aan de jeugdbondkampen op Terschelling van begin jaren zestig. Onder de deelnemers waren studenten van Lever die ons enthousiast maakten om urenlang het strand af te zoeken op mooi gekleurde plastic Zaagjes die maanden eerder voor de kust van Terschelling in zee waren uitgestrooid. Daarbij ging het niet alleen om de kleur, maar vooral om de vraag: is het een linker- of een rechterklep. Al lang geleden was het strandjutters opgevallen dat op sommige stukken strand vooral rechterschoenen aanspoelen en op andere stukken vooral linkerschoenen. Dit boek moet natuurlijk meegenomen worden naar de Waddenweekenden die jaarlijks door onze vereniging worden georganiseerd. Maar ook voor allen die op het Noordwijkse strand wel eens op de schelpen letten, is dit een bijzonder bruikbaar boek. Nu de prijs van € 29,90 verlaagd is naar € 12,50 mag dit boek eigenlijk bij geen strandliefhebber meer ontbreken.

Stichting FLORON 2011. **Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora**. Distributie KNNV Uitgeverij, Zeist. 176 p. Prijs € 39,95.

In de periode 1980-1989 verschenen de drie delen van het standaardwerk *Atlas van de Nederlandse Flora*. Op de kaarten was de verspreiding vóór en na 1950 aangegeven. In de begeleidende tekst werd bij elke soort ingegaan op de verspreiding wereldwijd. Bovendien waren hier veel bijzonderheden over de verspreiding in ons land te vinden.

De titel van het hier besproken boek verwijst naar het bovengenoemd standaardwerk. In de nieuwe atlas zijn alleen kaarten opgenomen.

Op de hoofdkaarten is de verspreiding uit de vorige atlas met verschillend gekleurde blokken (van 5x5 km) voor de perioden vóór en na 1950 overgenomen. Hieraan is nu de verspreiding per kilometerblok vanaf 1975 toegevoegd.

Naast de grote kaarten zijn ook veel kleine kaarten opgenomen waarbij van veelal algemene soorten de kleur aangeeft in hoeveel van kilometerhokken van het 5x5 km-blok de soort vanaf 1975 aangetroffen is.

Het grote verschil met de vorige atlas is dus de toevoeging van de gegevens vanaf 1975 per vierkante kilometer. Dit geeft een veel nauwkeuriger beeld dan in de vorige atlas. Zo zorgde de vondst van bijvoorbeeld één Keverorchis er voor dat een heel blok van 5x5 km groen gekleurd werd. Op de nieuwste kaart geeft dit slechts één stipje in het betreffende km-blok.

Als je de atlas doorbladert, valt het op hoe bijzonder rijk het duingebied tussen Scheveningen en Bergen (NH) is.

Veel soorten zijn alleen hier te vinden, soms met nog enkele groeiplaatsen in Zuid-Limburg.

Daarbij is te denken aan Bitterkruidbremraap, Blauwe bremraap, Ruw gierstgras, Kruidend stalkruid, Liggende asperge, Nachtsilene, Duinaveruit, Hondskruid, Ruige scheefkelk, Driedistel en Welriekende salomonszegel.

Deze soorten zijn vooral te vinden in het zogenaamde zeedorpenlandschap. Hieronder verstaan we de duingebieden die in vroeger tijd voor allerlei doeleinden gebruikt werden door de kustbewoners. Hierbij is te denken aan plaggen steken, kreupelhout verzamelen, schapen en koeien weiden en netten boeten (wantveld).

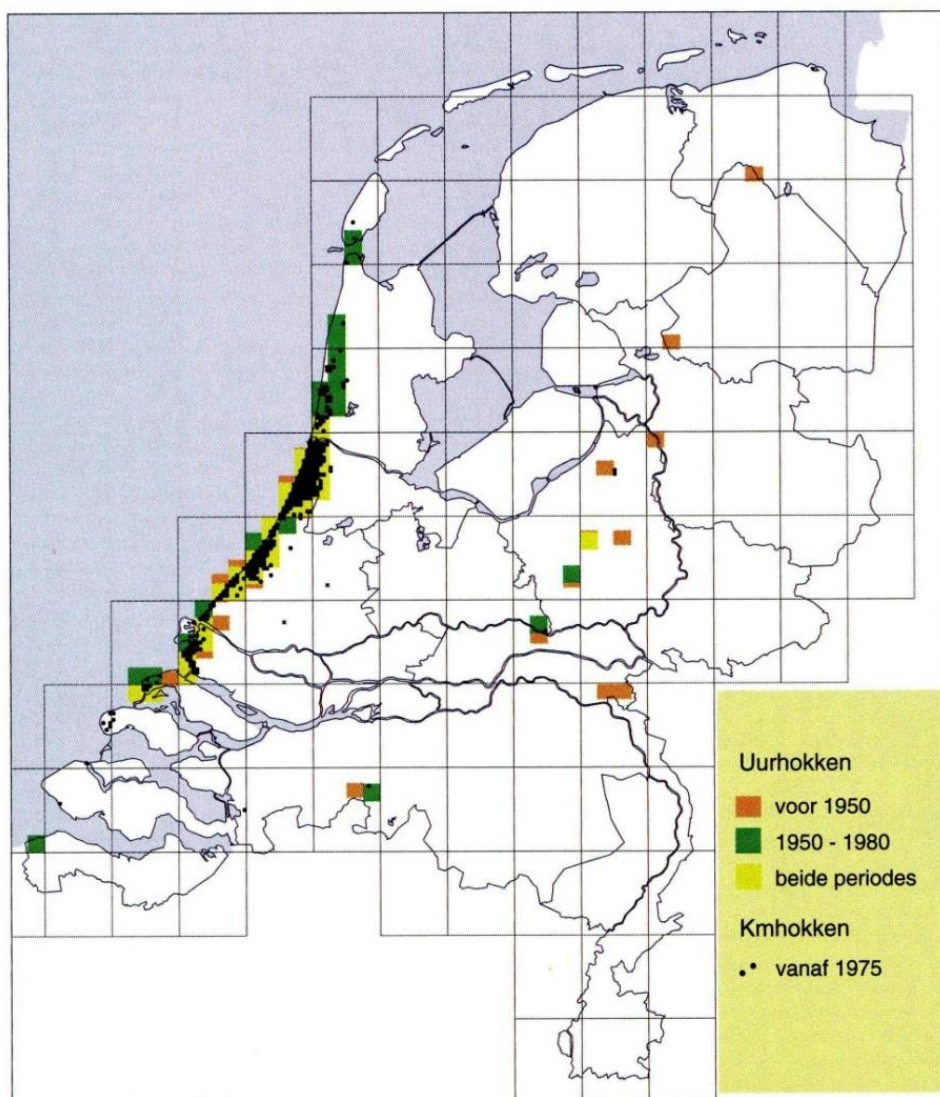
Interessant zijn ook de kaarten van de nieuwkomers in de Nederlandse flora. Het Bezemkruid heeft vrijwel ons gehele land veroverd.

De eerste vondst in Noordwijk dateert uit 1989. De verspreiding langs de snelwegen is duidelijk op de kaarten terug te vinden. De mooiste 'snelwegverspreiding' heeft overigens het Deens lepelblad!

Andere nieuwkomers zijn vooral in de stadscentra van West-Nederland aan te treffen. Dat is

onder andere het geval bij Spoorbloem, Kransmuur, Gele helmbloem en Schijnaardbei. Veel stippen in Den Haag, Haarlem en Leiden op deze kaarten zijn te danken aan het nauwgezette speurwerk van onze plaatsgenoot Martien de Graaf.

Natuurlijk kijk je bij alle kaarten of er in de Duin- en Bollenstreek ook soorten zijn aangetroffen die aan je aandacht zijn ontsnapt. Voor de *Flora van de Duin- en Bollenstreek* (1994) hebben we indertijd de gehele regio behoorlijk nauwkeurig onderzocht. Hierna hebben Martien de Graaf en recensent regelmatig aanvullingen in ons blad "de Strandloper" gepubliceerd. De kaarten bekijken zien we dat blijkbaar nog wel wat soorten aan onze aandacht zijn ontsnapt. Zo is op de kaarten te zien dat na 1975 bijvoorbeeld de volgende soorten niet door ons zijn opgemerkt: Veenreukgras, Gevlekte rupsklaver en Waterdrieblad. Een goede aanleiding om nauwgezet de flora in onze regio te blijven volgen!

965 Welriekende salomonszegel - *Polygonatum odoratum*